

గోదావరి వరదల నేపథ్యంలో జటిలమైతున్న పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్వాసితుల సమస్యలు

పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్వాసితుల సమస్యలు నానాటికీ పేరుకొనిపోతూ, ప్రభుత్వాధికారుల నిర్లక్ష్యం, బాధ్యతారాహిత్యం వల్ల మరింత జటిలమైపోతున్నాయి. గత తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం రాజకీయ ఎత్తుగడలో భాగంగా ప్రాజెక్టు స్పిల్ వే, అప్రోచ్ ఛానల్ తదితరాలను సిద్ధం చేయకుండానే ఎగువ కాఫర్ డ్యాము (ప్రాజెక్టు ఎగువన గోదావరి నదికి అడ్డుగా కట్టే అడ్డుకట్ట) నిర్మాణం చేపట్టింది. ఫలితంగా వచ్చే చిన్న వరద కూడా నీరు ఎగదన్నటం వల్ల ఎగువ గ్రామాలకు ముంపు ప్రమాదం తెచ్చి పెడుతోంది. తెలుగుదేశాన్ని ఈ విషయంలో విమర్శించిన వై.సి.పి ఈ రెండు సంవత్సరాలలో పునరావాస సమస్యను వేగవంతం చేసే వైపు కాక, ఏదో విధంగా నిర్వాసితులను పంపించి వేయాలనే వైఖరితో ఉంది. దానికి ఈ సంవత్సరం వరదల సందర్భంగా తీసుకొన్న చర్యలే ఉదాహరణ.

ఈ సంవత్సరం మే నెలలోనే మంత్రులు, అధికారులు జూన్ నాటికి కొన్ని గ్రామాలను తరలిస్తామని ఆగస్టు, సెప్టెంబర్ నాటికి అత్యధిక గ్రామాల తరలింపు జరిగిపోతుందని, కాలనీలు పూర్తి చేసి పునరావాసం నూటికి నూరు శాతం కల్పిస్తామని చెప్పారు. కానీ సెప్టెంబర్ పూర్తి కావస్తున్నా అనేక కాలనీల నిర్మాణం పూర్తి కానేలేదు. కచ్చులూరు, గొందూరు వంటి రెండు మూడు చిన్న గ్రామాలను ఖాళీ చేయించారు. అంతేతప్ప ప్రధాన మైన గ్రామాల పునరావాస సమస్యలు పరిష్కారం కానేలేదు. అయితే ఖాళీ చేయించిన వారికి కూడా మీరు మీ గ్రామాలను ఖాళీ చేసి పునరావాస కాలనీ లోకి వచ్చాకే ఆర్ అండ్ ఆర్ నష్టపరిహారం ఇస్తామని మెలిక పెడుతున్నారు.

ఈ సంవత్సరం ఆగస్టు 16కి ఉధృతంగా గోదావరికి వరద వచ్చింది. రాత్రికి రాత్రే గ్రామాలలోకి నీరు వచ్చింది. ప్రతి సంవత్సరం ఆగస్టుకి ముందే అధికారులు లాంచిలను స్వాధీనం చేసుకొని వివిధ ప్రాంతాలలో ముందుగా అట్టిపెట్టేవారు. వరద ప్రభావిత ప్రాంతాలను వివిధ సెక్టార్లుగా విభజించి, అధికారులు, వైద్యులు, ఆరోగ్య కార్యకర్తలు ప్రాథమికంగా అవసరమైన మందులతో, ఆ

లాంచిలలో ఉండి వరదలవల్ల జననష్టం లేకుండా చూసేవారు. ముందే వరద ప్రభావిత గ్రామాలకు రేషన్, కొవ్వొత్తులు, కిరసనాయిలు, టార్పాలిన్, మంచి నీరు, తదితరాలు సరఫరా చేసేవారు. ఈ రక్షణ, ఉపశమన చర్యలన్నీ 1986 పెద్ద వరదలు నుంచి గోదావరి ఒడ్డున నివసించే గిరిజన, గిరిజనేతరులు వివిధ సంఘాల నాయకత్వాన చేసిన ఆందోళన ఫలితంగా అమలులోకి వచ్చాయి. అయితే ఈ సంవత్సరం ఇది ఏమీ లేదు. ముందుగా ఇచ్చిన రేషన్ తప్పించి సెక్టర్ల అధికారులు ముందు జాగ్రత్తలు ఏమీ తీసుకోలేదు. కొన్ని చోట్ల పునరావాస కేంద్రాలు తెరచి అక్కడకు వచ్చిన వారికే ఆహార సదుపాయాలు కల్పించారు. వరదలకు గురైన వారిలో చాలా తక్కువ మంది ఈ సహాయక శిబిరాలకు వెళ్ళారు. పైగా వరద ప్రాంతాలన్నిటా 144 సెక్షన్ పెట్టారు. ఈ సమయంలో ముఖ్యమంత్రి ఏరియల్ సర్వే జరిగింది. నిరుడు ముఖ్యమంత్రి వరద బాధితులకు ప్రకటించిన 5 వేల రూపాయలను ఇప్పుడు ప్రజలకు పంచారు. అది కూడా అందరికీ అందలేదు. ఉదాహరణకు కొండమొదలు పంచాయితీ లోని కత్తెనపల్లి గ్రామంలో ఒక్కరికి కూడా ఈ డబ్బులు పడలేదు. ఈ సంవత్సరము మరల ముఖ్యమంత్రి వరద బాధితులకు రెండు వేలు నష్టపరిహారం ప్రకటించారు. అవి ఇంకా ఎవరికీ అందలేదు. మౌలిక, సమగ్ర సహాయక చర్యల స్థానంలో నామ మాత్ర చర్యలు, ప్రచార ఆర్భాటం సాగుతున్నది.

మరోపక్క అధికార యంత్రాంగం ఈ వరదల సందర్భంగా తీసుకొన్న మార్పు ఏమంటే వరద సహాయక చర్యలకు పునరావాసానికి ముడిపెట్టి వ్యవహరించడం. ప్రాజెక్టు నిర్వాసితులు అక్కడి నుండి ఖాళీ చేసి వెళ్ళాల్సిన వారే కనుక వారికి ఎలాంటి సదుపాయాలు కల్పించ నవసరం లేదన్న వైఖరి అమలైంది. 2012 లోనే రాష్ట్ర హై కోర్టు ప్రాజెక్టు లో నీరు నిలబట్టటానికి 6 నెలల ముందే నిర్వాసితులకు చట్ట ప్రకారం రావాల్సిన అన్ని పునరావాస, పునర్నిర్మాణ చర్యలూ, అన్ని రకాల నష్టపరిహారాలు చెల్లింపు జరగాలని

చెప్పింది. కానీ అటు ప్రాజెక్టు పనులూ, ఇటు పునరావాస పనులు సాగుతూ ఉండగానే కాఫర్ డ్యాము పేరుతో నీరు నిలబడే చర్యలకు అన్ని ప్రభుత్వాలు చేపడుతున్నాయి. పునరావాస, పునర్నిర్మాణ చర్యలు ఇంకా ఒక కొలిక్కి రాకుండానే ఈ పరిస్థితిని ఏర్పరిచారు. ఇది నిర్వాసితులను ఒత్తిడి చేసి, భయభ్రాంతులను చేసి, సమగ్ర సప్తపరిహారం కోరకుండానే ఖాళీ చేసి వెళ్ళిపోయేలా చేయాలనే ఆలోచన వీటి వెనక ఉంది. నిర్వాసితుల పట్ల ఉన్న ప్రజావ్యతిరేక దృక్పథమే దీనికి కారణం.

నిర్వాసిత గ్రామాలను ఫేజుల వారీగా విభజించిన తీరు ఇంకా దుర్మార్గంగా ఉంది. అధికార యంత్రాంగం నిర్వాసిత గ్రామాలను వారివద్ద ఉన్న కాంటూరు మ్యూపుల ప్రాతిపదికన మొట్టమొదట మునిగే గ్రామాలు, తర్వాత మునిగే గ్రామాలు, ప్రాజెక్టు ఎత్తు పెరుగుతున్న కొద్దీ ఆ తర్వాత మునిగే గ్రామాలు అంటూ మొత్తం గ్రామాలను 4 ఫేజ్ లుగా విభజించారు. ప్రాజెక్టు నిర్మాణం పేర కాంట్రాక్టర్ లకు నిధుల కొరత ఉండకుండా, పునరావాస ఖర్చును వీలైనంత మేరకు కుదించడానికి ఈ విభజన ఉపయోగపడింది. కానీ మ్యూపులలో పరిస్థితి వేరు, ఇక్కడి గ్రామాల పరిస్థితి వేరు. పాపికొండలలో అనేక చిన్నాపెద్ద వాగులు, వంకలు ప్రవహిస్తూనే ఉంటాయి. గోదావరి మట్టం పెరుగుతూ ఉంటే ఇవి కూడా వెనక్కి ఎగతన్నుతాయి. ఫలితంగా ముంపు తీవ్రత ఇంకా ఎక్కువగా ఉంటుంది. కొండమొదలు పంచాయితీలో 1986 వరదలకు కూడా కొక్కెరగూడెం అనే గ్రామం మునగలేదు. అధికారులు కొక్కెరగూడెంను 3వ ఫేజ్ లో ఉంచి, ఏ చిన్న వరద వచ్చినా గురయ్యే కత్తనపల్లి, కొత్తగూడెంలను 4వ ఫేజులో ఉన్నాయని చెప్పి, ఏ పునరావాస చర్యలు చేపట్టకుండా ఆపారు. దీనిపై కొండమొదలు అన్ని గ్రామాల ప్రజలు ఏజెన్సీ గిరిజన సంఘం నాయకత్వన కలసి పోరాడితేగాని వీటిని 3వ ఫేజులో చేర్చలేదు. ఇదే పరిస్థితి కూనవరం మండలంలో ఉంది. శబరీ నది పక్కన ఉండే ఈ మండలంలో బొజ్జరాయిగూడెం అనే ఒక్క గ్రామాన్నే 3వ ఫేజులో చేర్చారు. పునరావాస కాలనీ కూడా నిర్మాణం చేపట్టారు. ప్రస్తుత వరదలలో ఆ మండలంలోనే 100 గ్రామాలు పైచిలుకు మునిగిపోయాయి. బొజ్జరాయిగూడానికి పునరావాసం కోసం కడుతున్న కాలనీ కూడా మునిగిపోయింది. దానిలో కట్టిన కొన్ని ఇళ్ళు కూడా

ఈ వరదలకు కూలిపోయాయంటే, నాసిరకపు నిర్మాణం, క్షేత్ర స్థాయి పరిశీలన లేకుండా కాలనీల స్థలాల ఎంపిక జరిగినట్లు అర్థమౌతుంది.

ప్రముఖ పాత్రికేయులు నిమ్మకాయల శ్రీరంగనాథ్ వ్యాఖ్యానించినట్లు ఆర్థర్ కాటన్ కి 1850లలో ధవళేశ్వరం బ్యారేజి నిర్మించే టప్పుడు సిమెంట్, కాంక్రీటుమిక్చర్, పెద్దపెద్ద క్రేన్లు గాని లేవు. కానీ చిత్తశుద్ధి, బ్యారేజి ద్వారా “బంగారాన్ని ప్రవహింప” చేయాలన్న నిబద్ధత పుష్కలంగా ఉన్నాయి. నేటి పాలకులకూ, వారికి లోబడిపోయిన ఇంజనీరింగ్ నిపుణులకు క్రేన్లు, కాంక్రీటు సిమెంట్లు పుష్కలంగా వున్నాయి. కానీ చిత్తశుద్ధి, నిబద్ధత లేదు. దీనికి తోడు అవినీతి, నిర్వాసితుల పట్ల ఘోరమైన నిర్లక్ష్య వైఖరి తో కూడిన ప్రజావ్యతిరేక దృక్పథం, నిర్వాసితులకు అదనపు కష్టాలను తెచ్చి పెడుతున్నది. ఇలాంటప్పుడు వారికి ఐక్యంగా పోరాడటం మినహా ఇంకే మార్గం మిగిలివుంది?!

ooo